

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی
گروه آموزشی: کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی

مشخصات درس - نیمسال اول ۱۴۰۵-۱۴۰۶	
عنوان درس: سازماندهی دانش (۴): رده بندی NLM	
شماره درس: ۱۶۱۳۳۳۰۳۶	
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری، ۱ واحد عملی)	
رشته و مقطع تحصیلی: کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، کارشناسی	
روز و ساعت اجرا: یکشنبه ۱۰ - ۱۳	
پیش نیاز درس: سازماندهی دانش (۳): رده بندی کنگره	
تعداد دانشجو: ۱۱	نماینده دانشجویان: محدثه موسوی
محل برگزاری کلاس: سایت	
مسئول درس	
نام و نام خانوادگی: دکتر لیلا شهرزادی، دکتری تخصصی علم اطلاعات و دانش شناسی، عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی	
آدرس دفتر و شماره تماس: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، اتاق ۳۴۸، تلفن: ۳۷۹۲۵۱۶۶	
روز و ساعت مراجعه دانشجویان جهت رفع اشکال و سایر موارد: چهارشنبه ها ساعت ۱۰ - ۱۲	
آدرس پست الکترونیکی: shahrzadi@mng.mui.ac.ir	
اهداف و روش ها	
شرح درس: رده بندی و فهرست نویسی موضوعی، از ارکان اصلی سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه های علوم پزشکی به شمار می رود. این درس با هدف آشنایی دانشجویان با ابزارهای تخصصی سازماندهی دانش در حوزه پزشکی، شامل اصطلاحنامه پزشکی فارسی، سرعنوان های موضوعی پزشکی (MeSH)، و طرح رده بندی NLM طراحی شده است. در این درس، دانشجویان ابتدا با ساختار، کاربردها و ارجاعات اصطلاحنامه پزشکی فارسی آشنا شده و توانایی تعیین موضوع مستند برای منابع فارسی را کسب می کنند. در ادامه، با ساختار و کاربردهای MeSH و ابزار MeSH Browser و همچنین جستجوی موضوعی در پایگاه PubMed آشنا می شوند. در بخش پایانی، با فهرست همگانی NLM (Locator Plus) و طرح رده بندی NLM در محیط وب آشنا شده و توانایی جستجوی نشانه های رده بندی را به دست می آورند. این درس به صورت نظری- عملی و با تأکید بر کار گروهی و تمرین در محیط های واقعی ارائه می شود.	

اهداف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با ابزارهای فهرستنویسی موضوعی و رده‌بندی منابع اطلاعاتی حوزه پزشکی شامل اصطلاحنامه پزشکی فارسی، سرعنوان‌های موضوعی پزشکی (MeSH) و طرح رده‌بندی NLM و کسب توانایی عملی در تعیین موضوع و رده‌بندی منابع پزشکی.

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید در پایان این درس بتواند:

۱. حیطه شناختی:

- ۱-۱. ساختار، کاربردها و انواع ارجاعات اصطلاحنامه پزشکی فارسی را شرح دهد.
- ۲-۱. شباهت‌ها و تفاوت‌های اصطلاحنامه پزشکی فارسی را با سرعنوان‌های موضوعی فارسی مقایسه نماید.
- ۳-۱. ساختار درختی و انواع ارجاعات در MeSH را توضیح دهد.
- ۴-۱. کاربردهای MeSH در جستجو و نمایه‌سازی منابع پزشکی را بیان کند.
- ۵-۱. ساختار و کاربردهای فهرست همگانی NLM (Locator Plus) را شرح دهد.
- ۶-۱. اصول و ساختار طرح رده‌بندی NLM را توضیح دهد.

۲. حیطه نگرشی:

- ۱-۲. نسبت به اهمیت اصطلاحنامه‌ها و سرعنوان‌های موضوعی در سازماندهی و بازیابی اطلاعات حوزه سلامت، آگاهی و توجه داشته باشد.
- ۲-۲. نسبت به تفاوت‌های رویکردهای فهرستنویسی موضوعی در زبان فارسی و انگلیسی، نگاه نقادانه داشته باشد.
- ۳-۲. نسبت به نقش رده‌بندی NLM در چیدمان منطقی و دسترسی‌پذیری منابع پزشکی، مسئولیت‌پذیر باشد.
- ۴-۲. نسبت به به‌روزرسانی مداوم ابزارهای سازماندهی دانش (مانند MeSH) و ضرورت آگاهی از تغییرات آن، حساسیت نشان دهد.

۳. حیطه مهارتی:

- ۳-۱. بتواند برای انواع منابع اطلاعاتی فارسی با استفاده از اصطلاحنامه پزشکی فارسی، موضوع مستند تعیین کند.
- ۳-۲. بتواند با استفاده از MeSH Browser، موضوع مستند منابع پزشکی را تعیین نماید.
- ۳-۳. بتواند با استفاده از سرعنوان‌های موضوعی MeSH در پایگاه PubMed، جستجوی موضوعی انجام دهد.
- ۳-۴. بتواند در فهرست همگانی NLM (Locator Plus) به جستجوی منابع بپردازد.
- ۳-۵. بتواند در محیط وب با طرح رده‌بندی NLM کار کرده و نشانه‌های رده‌بندی را جستجو نماید.

روش تدریس:
سخنرانی برنامه‌ریزی‌شده، کار عملی در گروه‌های کوچک با استفاده از رایانه، حل تمرین، پرسش و پاسخ و ارائه تکالیف عملی.
وسایل و تجهیزات آموزشی مورد نیاز:
سیستم کامپیوتری متصل به اینترنت (برای هر دانشجو یا هر گروه)، وایت‌برد، ماژیک، تخته‌پاک‌کن، نمونه‌های چاپی اصطلاحنامه پزشکی فارسی و دسترسی به پایگاه‌های مربوطه.
روش ارزشیابی:
۱- ارزشیابی تکوینی (۸ نمره): فعالیت‌های کلاسی و تکالیف عملی (تعیین موضوع با اصطلاحنامه فارسی و MeSH): ۳ نمره آزمون میان‌ترم: ۵ نمره ۲- ارزشیابی پایانی (۱۲ نمره): آزمون پایان‌ترم: ۱۲ نمره
سیاست‌ها و قوانین درس:
۱. حضور منظم و به‌موقع در کلیه جلسات الزامی بوده و با غیبت و تأخیر بدون عذر موجه، طبق مقررات آموزشی برخورد خواهد شد. ۲. انجام تکالیف عملی هر جلسه در زمان مقرر الزامی بوده و عدم انجام هر یک از وظایف کلاسی، در نمره نهایی تأثیر منفی خواهد داشت. ۳. مشارکت فعال در کارهای عملی گروهی و بحث‌های کلاسی، بخشی از ارزشیابی تکوینی محسوب می‌شود. ۴. حضور در آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم برای کلیه دانشجویان اجباری است. ۵. استفاده از تلفن همراه در طول کلاس ممنوع بوده و فقط با اجازه استاد امکان‌پذیر است.
نحوه مشارکت فعال فراگیران:
دانشجویان با حضور فعال در کلاس، مشارکت در کارهای عملی گروهی، انجام تمرین‌های تعیین موضوع و رده‌بندی، پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و ارائه بازخورد در فرآیند یادگیری مشارکت خواهند داشت. از دانشجویان انتظار می‌رود که با مطالعه راهنماهای ابزارهای معرفی‌شده، در کلاس حضور یافته و در کارگروه‌های کوچک، مهارت‌های عملی خود را ارتقا دهند.
شرح وظایف نماینده کلاس:
۱. نماینده کلاس، نقش رابط بین دانشجویان، استاد و واحد آموزش دانشکده را ایفا کرده و پیگیری امور آموزشی و مشکلات درسی را بر عهده دارد. ۲. اطلاع‌رسانی به موقع درباره برگزاری یا لغو جلسات و همچنین کلاس‌های جبرانی، پس از هماهنگی با استاد و آموزش، از وظایف اصلی نماینده است. ۳. حضور ۱۰ دقیقه پیش از شروع کلاس برای راه‌اندازی تجهیزات آموزشی (رایانه و پروژکتور) و در صورت بروز مشکل، هماهنگی با واحد فناوری اطلاعات. ۴. دریافت وسایل مورد نیاز کلاس (ماژیک، تخته‌پاک‌کن) از واحد آموزش پیش از شروع جلسه و بازگرداندن آنها پس از پایان کلاس. ۵. پیگیری و انعکاس نظرات، سوالات و دغدغه‌های آموزشی دانشجویان به استاد، در راستای بهبود کیفیت فرآیند یاددهی-یادگیری.
منابع درس
۱. مدیرامانی، پروانه. راهنمای بهره‌گیری از ابزارهای فهرست‌نویسی موضوعی، رده‌بندی و نمایه‌سازی در کتابخانه‌های علوم پزشکی. تهران: کتابدار، ۱۳۸۶.

۲. رهادوست ، اصطلاحنامه پزشکی فارسی ، تهران: کتابخانه ملی ایران، ۱۳۷۷.

۳. نیکبخت جم ، امیر مسعود. نشانه مولف فارسی: جدول سه رقمی. تهران: کتابخانه ملی ایران، ۱۳۷۸.

۴. سرعنوان‌های موضوعی پزشکی (MeSH) بر روی سایت nlm.nih.gov

۵. طرح رده بندی NLM بر روی سایت nlm.nih.gov

جدول زمان بندی درس

جلسه	موضوع	مدرس	نوع کلاس	منبع
۱-۱۴۰۵/۶/۲۹	معرفی اصطلاحنامه، آشنایی با مقدمه اصطلاحنامه پزشکی فارسی و نمایه‌ها	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع ۱ و منبع ۲
۲-۱۴۰۵/۷/۵	معرفی ساختار کلی اصطلاحنامه پزشکی فارسی، تقسیمات فرعی و کاربرد آنها	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع ۱ و منبع ۲
۳-۱۴۰۵/۷/۱۲	کار عملی با اصطلاحنامه پزشکی فارسی (تعیین موضوع برای منابع فارسی)	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	منبع ۱ و منبع ۲
۴-۱۴۰۵/۷/۱۹	معرفی MeSH Browser و ساختار درختی MeSH	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/ عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۵-۱۴۰۵/۷/۲۶	آشنایی با محیط جستجو در MeSH Browser	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/ عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۶-۱۴۰۵/۸/۳	آشنایی با تقسیمات فرعی و انواع ارجاعات در MeSH Browser	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/ عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۷-۱۴۰۵/۸/۱۰	کار عملی با MeSH Browser (تعیین موضوع مستند برای منابع پزشکی)	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۸-۱۴۰۵/۸/۱۷	آزمون میان‌ترم	دکتر لیلا شهرزادی	---	-----
۹-۱۴۰۵/۸/۲۴	معرفی و کار عملی با پایگاه MeSH در PubMed (جستجوی موضوعی)	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۱۰-۱۴۰۵/۹/۱	ادامه کار عملی با پایگاه MeSH در PubMed	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	منبع ۱ و منبع ۴

۱۱- ۱۴۰۵/۹/۸	کار عملی پیشرفته با پایگاه MeSH در PubMed	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۱۲- ۱۴۰۵/۹/۱۵	آشنایی با MeSH در محیط Locator Plus فهرست همگانی (NLM)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۱۳- ۱۴۰۵/۹/۲۲	ادامه آشنایی با MeSH در محیط Locator Plus	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۱۴- ۱۴۰۵/۹/۲۹	کار عملی در Locator Plus (جستجوی جامع منابع)	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	منبع ۱ و منبع ۴
۱۵- ۱۴۰۵/۱۰/۶	آشنایی با رده‌بندی NLM (ساختار، اصول و نشانه‌ها)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع ۱، ۳ و ۵
۱۵- ۱۴۰۵/۱۰/۱۳	ادامه آشنایی با رده‌بندی NLM و کاربردهای آن	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع ۱، ۳ و ۵
۱۷- ۱۴۰۵-۱۰/۲۰	کار عملی با NLM تحت وب (جستجوی نشانه‌های رده‌بندی)	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	منبع ۱، ۳ و ۵